

การศึกษากลวิธีแสดงความเห็นแย้งของนักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ใน
การสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นในภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา

An Interlanguage Pragmatic Study on the Disagreement Strategies of
Korean Students Who Speak Thai as a Second Language in Thai
Argumentative Conversation

ยางวอน ฮยอน

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยและอธิบายการถ่ายโอนเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic transfer) ของภาษาแม่มาสู่การแสดงความคิดเห็นดังกล่าว ข้อมูลที่นำมาศึกษาเก็บจากบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาเกาหลีกับนักศึกษาไทยจำนวน 10 คู่ ประเด็นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้แก่ การทำศัลยกรรม การใส่ชุดนิสิตนักศึกษา และการอยู่ก่อนแต่ง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งมี 3 กลวิธี โดยเรียงจากปรากฏความถี่สูงไปหาลด ได้แก่ (1) กลวิธีโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม (2) กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำ และ (3) กลวิธีตรงไปตรงมา สำหรับการถ่ายโอนเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาแม่มาสู่การแสดงความคิดเห็นในบริบทภาษาไทย พบว่า มีการถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วจนปฏิบัติ (pragmalinguistic transfer) 3 ประการ ได้แก่ (1) การใช้ถ้อยคำที่แสดงว่าเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล (2) การใช้ถ้อยคำที่แสดงปริมาณน้อย และ (3) การใช้ถ้อยคำซึ่งแสดงความลังเล ความสงสัย และกำลังจะกล่าวแย้ง สำหรับการถ่ายโอนเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์สังคม (sociopragmatic transfer) ได้แก่ หลักการที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น (consideration for others' feelings) การถ่ายโอนเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ที่พบในงานวิจัยนี้ล้วนเป็นการถ่ายโอนด้านบวก ไม่ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ไม่สัมฤทธิ์ผล บทความวิจัยนี้ไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน หากยังสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศได้

คำสำคัญ: การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม วจนปฏิบัติศาสตร์

อันตรภาษา

Abstract

This study analyzes the disagreement strategies of Korean students who speak Thai as a Second Language (hereafter KTSL) in argumentative conversation and aims to explain the pragmatic transfer of L1 in their linguistic strategies of disagreement. The data was gathered from argumentative

conversation between ten pairs of KTSs and native Thai-speaking students regarding plastic surgery, undergraduate student uniforms, and living together without being legally married. The study results show that the disagreement strategies of KTSs, sorted into this order of frequency, are (1) persuasion strategies, (2) mitigation strategies, and (3) direct strategies. The study found three types of pragmalinguistic transfer from L1 or Korean, into L2 to express disagreement, including (1) utterances to show a personal opinion, (2) utterances to show a small amount, and (3) utterances to show reluctance, doubt and the intention to disagree. In addition, there is one type of sociopragmatic transfer, that is, consideration for others' feelings. These two general types of pragmatic transfers in this study are all positive transfers, as they were found to not cause any communication failure. This study may be useful not only to establish better mutual understanding but also to improve the pedagogy for teaching Thai as Second Language to Koreans.

Keywords: Disagreement in Thai as a Second Language, Intercultural Communication, Interlanguage Pragmatics

1. บทนำ

ความแตกต่างเรื่องวัฒนธรรมมักจะเป็นอุปสรรคในการเรียนภาษาที่ 2 เนื่องจากผู้พูดจากต่างวัฒนธรรมอาจมีค่านิยมและความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้ต่างคนยึดวิธีการรับรู้เรื่องที่พูดคุย รูปภาษาที่เลือกใช้และวิธีแสดงความคิดเห็นที่ต่างกันไป (Malamed, 2010, p. 200)

การแสดงความเห็นแย้งเป็นการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบหนึ่งที่มีความแตกต่างตามลักษณะเฉพาะทางสังคมวัฒนธรรมและเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เช่น ในสังคมญี่ปุ่น การแสดงความเห็นแย้งเป็นการกระทำทางภาษาที่อาจทำลายสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกหรือความสมดุลในสังคม (social harmony) ได้ จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา (Beebe & Takahashi, 1989) ขณะที่ในสังคมยิว การแสดงความเห็นแย้งเป็นการกระทำทางภาษาที่แสดงความสุภาพ เนื่องจากการแสดงความเห็นแย้งเป็นการสื่อความสามารถในการเข้าสังคม (a vehicle for sociability) ของชาวยิว และความขัดแย้งเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกความสนิทสนม (intimacy) ในวัฒนธรรมยิว (Schiffrin, 1984)

งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า แทบไม่มีงานวิจัยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ที่ศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไทยและเกาหลี นอกจากนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาที่ 2 (Thai as a Second Language) ที่ผ่านมามีส่วนมากเป็นการศึกษาเรื่องเกี่ยวข้องกับรูปภาษาในระดับเสียง คำหรืออนุภาค การศึกษาเรื่องวจนกรรมตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์มีอยู่อย่างจำกัด

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นแย้งของนักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 โดยศึกษาจากบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไทยและเกาหลีและ การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่ 2

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นในบริบทภาษาไทยกับนักศึกษาไทย และอธิบายการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic transfer) จากภาษาแม่มาสู่การแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ในบทสนทนาดังกล่าว

3. วิธีดำเนินการของการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาเกาหลีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาเกาหลีเพศหญิงจำนวน 10 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย/ สาขาวิชาการแปลและการล่ามภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยฮันกุกภาษาและกิจการต่างประเทศ (Hankuk University of Foreign Studies) ที่มาเรียนภาษาไทยตามโครงการ 7 + 1 ซึ่งเป็นโครงการที่นักศึกษาได้รับโอกาสเรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยที่อยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา¹

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บถ้อยคำที่นักศึกษาเกาหลีใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยจากการสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นในภาษาไทยกับนักศึกษาไทย การสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นในที่นี้หมายถึงการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อประเด็นที่นำมาเพื่อให้ได้ข้อมูลทางภาษาที่ต้องการศึกษาซึ่งในที่นี้คือถ้อยคำแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลี สำหรับประเด็นที่ให้คู่สนทนาเกาหลีและนักศึกษาไทยแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันนั้น ได้แก่ การทำศัลยกรรม การใส่ชุดนิสิตนักศึกษา และการอยู่ก่อนแต่ง ผู้วิจัยได้จับคู่สนทนาเกาหลีและนักศึกษาไทยที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวแบบตรงกันข้าม แต่ละคู่มีการสนทนาโดยประเด็นละ 5 - 15

¹ นักศึกษากลุ่มนี้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยค่อนข้างดีทั้งในแง่การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน เนื่องจากนักศึกษากลุ่มนี้ต้องเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หรือ 4 ที่ได้มีการเรียนวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาไทยแล้ว นอกจากนี้ หากผลการเรียนต่ำกว่า 3.5 ไม่สามารถได้รับโอกาสนี้ได้ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาจึงถือได้ว่า มีความสามารถด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic competence) ในภาษาไทยระดับที่พอใช้ได้

นาที บทสนทนาทั้งหมด 10 คู่ถูกบันทึกภาพ (video-recording) บทสนทนาของแต่ละคู่มีความยาวโดยเฉลี่ย 28.5 นาที²

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1 คัดเลือกถ้อยคำที่นักศึกษาเกาหลีใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นภาษาไทย

3.3.2 พิจารณาว่า ถ้อยคำดังกล่าวถูกนำไปใช้โดยมีวัตถุประสงค์การสื่อสารใดบ้างเพื่อแสดงความเห็นแย้งภาษาไทย

3.3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์แบบย้อนหลัง (retrospective interview) เพื่อช่วยทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงและตีความที่มาของความรู้ทางวัจนปฏิบัติจากภาษาแม่ (L1 pragmatic knowledge) (Kasper, 2008, p. 299) และดำเนินการให้ชาวไทยจำนวน 3 คนประเมินข้อมูลกลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีได้จากมุมมองอภีวัจนปฏิบัติศาสตร์ (meta-pragmatic assessment) (Kasper & Dahl, 1991, p. 238) ของเจ้าของภาษาเพื่อช่วยทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงและตีความการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาแม่

3.3.4 นำความรู้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาแม่ของนักศึกษาเกาหลีและข้อคิดเห็นเชิงอภีวัจนปฏิบัติศาสตร์ของเจ้าของภาษามาใช้ในการวิเคราะห์ว่า กลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ใช้อยู่มีการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์หรือไม่ หากมีการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ดังกล่าวมีผลต่อการสื่อสารกับนักศึกษาไทยหรือไม่ อย่างไร

3.4 สรุปและอภิปรายผล

4. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

4.1 วัจนกรรมแสดงความเห็นแย้ง (disagreement)

เซิร์ล (Searle, 1969) กล่าวว่า เราไม่เพียงแต่ใช้ภาษาเพื่อสื่อว่าอะไรเป็นจริงหรือเท็จเท่านั้น แต่ยังใช้ภาษาเพื่อสื่อเจตนาต่าง ๆ อีกด้วย หรือเรียกว่า ‘วัจนกรรม’ (speech act) วัจนกรรมแสดงความเห็นแย้งเป็นถ้อยคำที่ใช้เพื่อสื่อมุมมองที่ขัดแย้ง ไม่เห็นด้วย หรือเห็นตรงกันข้ามกับสิ่งที่ผู้ฟังสื่อก่อนหน้านี้ (Rees-Miller, 2000, p. 1088; Kakava, 2002, p. 1539; Malamed, 2010, p. 200)

² งานวิจัยครั้งนี้ จำนวนนักศึกษาเกาหลีที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่ 2 ในประเทศไทยมีอยู่อย่างจำกัด ไม่สามารถดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณได้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีเก็บข้อมูลที่สะท้อนการใช้จริง แต่เป็นไปได้อย่างที่จะเก็บข้อมูลในปริมาณมาก งานวิจัยชิ้นนี้จึงไม่แสดงให้เห็นกลวิธีแสดงความเห็นแย้งของนักศึกษาเกาหลีทั้งหมด

บราวน์และเวลินสัน (Brown & Levinson, 1987, p. 66) กล่าวว่า การแสดงความเห็นแย้งเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวก (positive face) หรือความต้องการให้ภาพลักษณ์ด้านบวกของตนเป็นที่ยอมรับในสังคม เนื่องจากวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งเป็นการเปิดเผยว่า สิ่งที่ผู้ฟังสื่อก่อนหน้านี้ไม่ถูกต้องหรือไม่สมเหตุสมผล วัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งจึงควรจะลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือหลีกเลี่ยงการแสดงออกเพื่อรักษาหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

ซิเฟียนู (Sifianou, 2012, p. 1554, 1559) ชี้ให้เห็นว่า การแสดงความเห็นแย้งเป็นวัจนกรรมที่ซับซ้อนเนื่องจากมีลักษณะเป็นพหุทิศทาง (multi-directional) ซึ่งไม่เพียงแต่มีผลต่อหน้าของผู้ฟัง แต่ยังมีผลต่อหน้าของผู้พูดเองด้วย และมีลักษณะพหุหน้าที่ (multi-functional) ซึ่งไม่เพียงแต่แสดงความไม่สุภาพ แต่ยังแสดงความเป็นกลุ่มเดียว (affiliation) ความสนิทสนม (intimacy) หรือความเป็นสังคม (sociality) อีกด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการตีความตัวแปรบริบท บุคลิกภาพของแต่ละคน รวมไปถึงวัฒนธรรมที่ต่างกันไป

4.2 วัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา (interlanguage pragmatics)

วัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา (interlanguage pragmatics) เป็นการศึกษาแง่มุม ‘อันตรภาษา’ (interlanguage) ซึ่งหมายถึงขั้นที่อยู่ระหว่างกลาง (stage inbetween) ของภาษาแม่กับภาษาที่ 2 หรือภาษาเป้าหมาย (Kraft & Geluykens, 2007, p. 12) โดยอาศัยมุมมองของวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อนำไปประกอบการเรียนการสอนภาษาที่ 2 หรือแสดงความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม

เคสเปอร์และชมิต (Kasper & Schmidt, 1996, p. 150) กล่าวว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษาเป็นการศึกษาการผลิตและการเข้าใจการใช้ภาษาของผู้พูดภาษาที่ 2 ในบริบทสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงอิทธิพลของภาษาและวัฒนธรรมต่อการผลิตและการเข้าใจการใช้ภาษาดังกล่าว เพื่อแสดงให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติ (pragmalinguistic knowledge) และความรู้เกี่ยวกับวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคม (sociopragmatic knowledge) ของผู้พูดภาษาที่ 2 มีความแตกต่างออกไปจากเจ้าของภาษาและบรรดาผู้เรียนภาษาที่ 2 ที่มาจากต่างวัฒนธรรมอย่างไร นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการศึกษาพัฒนาการของความรู้ความสามารถทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (developmental pragmatic competence) ในการผลิตและการเข้าใจการกระทำทางภาษาที่ 2 ด้วย

ผู้พูดภาษาที่ 2 มักจะล้มเหลวในการสื่อและตีความเจตนาในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเนื่องจากความไม่คุ้นเคยกับแบบแผนทางภาษาและวัฒนธรรมเป้าหมาย จึงทำให้ผู้พูดภาษาที่ 2 นำความรู้ทางวัจนปฏิบัติ (pragmatic knowledge) ของภาษาและวัฒนธรรมแม่มาใช้ในการสื่อและตีความเจตนาในบริบทสถานการณ์การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งเรียกว่า การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic transfer) (Žegarac & Pennington, 2008, p. 143)

เคสเปอร์และบลุมกุลกา (Kasper & Blum-Kulka, 1993, p. 10-11) กล่าวว่า การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การถ่ายโอนด้านบวก (positive transfer) ซึ่งช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลได้เนื่องจากความรู้ทางวัจนปฏิบัติของภาษาแม่ไม่ขัดต่อความรู้ทางวัจนปฏิบัติของภาษาที่ 2 ส่วนการถ่ายโอนด้านลบ (negative transfer) ซึ่งส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ไม่สัมฤทธิ์ผลเนื่องจากผู้พูดภาษาที่ 2 อาศัยความรู้ทางวัจนปฏิบัติของภาษาแม่ที่ขัดต่อความรู้ทางวัจนปฏิบัติของภาษาที่ 2 ทั้งนี้ เซเกแร็กและเพ็นนิงตัน (Zegarac & Pennington, 2008, p. 144-145, 162) กล่าวถึงข้อพึงระวังว่า การถ่ายโอนด้านบวกไม่ได้ช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลได้เสมอไป เนื่องจากบางครั้งจุดมุ่งหมายการสื่อสารอาจไม่ได้อยู่ที่การสื่อเจตนา แต่อยู่ที่อื่น เช่น การส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างกัน ในขณะเดียวกันการถ่ายโอนด้านลบก็ไม่ได้ทำให้เกิดการสื่อสารที่ไม่สัมฤทธิ์ผลเสมอไป เนื่องจากบางครั้งการไม่เข้ากันของความรู้ทางวัจนปฏิบัติอันตรภาษาแม่กับภาษาที่ 2 อาจรับรู้เพียงเป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรงหรือส่งผลกระทบต่อสื่อสารแต่อย่างใด การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์น่าจะนำไปสู่การสื่อสารที่ผิดพลาดได้ก็ต่อเมื่อผู้พูดและผู้ฟังอาศัยความรู้ทางวัจนปฏิบัติเกี่ยวกับสถานการณ์การสื่อสารในขณะนั้นแตกต่างออกไปโดยทั้งสองไม่ตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม เคสเปอร์ (Kasper, 1992, p. 208-209) ได้เสนอไว้ว่า แนวทางการศึกษาการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จำแนกออกได้เป็น 2 มุมมองหลัก ได้แก่ การถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติ (pragmalinguistic transfer) ซึ่งเป็นการถ่ายโอนของความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติจากภาษาแม่ไปยังการใช้ภาษาที่ 2 และการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคม (sociopragmatic transfer) ซึ่งเป็นการถ่ายโอนของความรู้เกี่ยวกับวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคมจากภาษาแม่ไปยังการใช้ภาษาที่ 2 ทั้งนี้ เซเกแร็กและเพ็นนิงตัน (Zegarac & Pennington, 2008, p. 144-145, 162) เสนอว่า การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติ 2 มุมมองดังกล่าวสามารถศึกษาได้จากการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพโดยการนำพฤติกรรมทางภาษาที่ 2 มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมทางภาษาของเจ้าของภาษา

5. ผลการวิจัย

5.1 กลวิธีแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลี

จากข้อมูลบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นในภาษาไทย พบว่า นักศึกษาเกาหลีแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยปรากฏทั้งหมด 37 ครั้ง และถ้อยคำที่นักศึกษาเกาหลีใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยปรากฏทั้งหมด 131 ถ้อยคำ ถ้อยคำเหล่านั้นจำแนกออกได้เป็น 3 กลวิธี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลวิธีโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคล้อยตามพบ 55 ถ้อยคำนับเป็นร้อยละ 41.9 กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำพบ 54 ถ้อยคำนับเป็นร้อยละ 41.2 และกลวิธีตรงไปตรงมาพบ 22

ถ้อยคำนับเป็นร้อยละ 16.7 นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาเกาหลีเลือกใช้กลวิธีทางภาษาโดยเฉลี่ย 3.4 กลวิธีเพื่อแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย 1 ครั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่างให้เห็นแต่ละกลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีใช้แสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย

5.1.1 กลวิธีโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคล้อยตาม

กลวิธีโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคล้อยตามในที่นี้ หมายถึงกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจคู่สนทนาให้เชื่อหรือคล้อยตามถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งของตนในการสนทนา ผลการวิเคราะห์พบว่า กลวิธีโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคล้อยตามแบ่งย่อยออกเป็น 4 กลวิธีย่อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การอ้างสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่น การให้ถ้อยคำแสดงเหตุผล การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข และการให้รายละเอียด

ตัวอย่างที่ 1

- 1) K1: แต่มีนะ (.) รู้จักว่า ดาราเกาหลี=
- 2) T1: =ทำศัลยกรรม
- 3) K1: ทำมาากๆ รู้แล้วไหม
- 4) T1: รู้ค่ะ
- 5) K1: eh:
- 6) T1: ก็มันไม่ได้เกี่ยวอะไร เพราะชอบเสียงชอบการเต้นอะไรเงี้ย ก็ไม่ได้สนว่าเขาจะทำศัลยกรรมหรือเปล่า
- 7) ->K1: แต่พี่ไม่ชอบ: ทำศัลยกรรม เพราะว่า (0.5) ถ้า: ไม่มีปัญหา:กับร่างกาย (/) ไม่ต้อง
ทำศัลยกรรม =
- 8) -> K1: =เพราะว่า (.hss) ที่เกาหลี eh: ผู้หญิงเยอะ=
- 9) T1: =ทำเยอะ
- 10) ->K1: ใช่ทำเยอะ แล้ว eh: หน้าตาเหมือนกัน จริงๆ
- 11) T1: อ่าใช่ ๆ (hhh)
- 12) K1: รุ รู้จักสถานิกังนัมไหม
- 13) T1: อืม (/) ค่ะ
- 14)->K1: ที่กังนัม ผู้หญิง ใครหน้าตาเหมือนกัน
- 15) T1: อ้อ
- 16)->K1: เยอะ (/) มาก:
- 17) T1: อ้อ ใช่ ((พยักหน้า))

18)->K1: แล้วก็พี่ชายเกาหลี ไม่ชอบ ani พี่ชายเกาหลี ไม่ชอบ:=

19) T1: =ศัลยกรรม

20)->K1: ใช่ ศัลยกรรม ani ไม่ชอบศัลยกรรม eh: เหมือนกัน

21) T1: อ้อ ไม่ชอบให้ (.) ศัลยกรรมแล้วหน้าเหมือนกัน

22) K1: ใช่ๆ

ตัวอย่างที่ 1 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเกาหลีเลือกใช้กลวิธีโน้มน้าวใจให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งของตน กล่าวคือ นักศึกษาเกาหลีแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมา (บรรทัดที่ 7) จากนั้นนักศึกษาเกาหลีก็กล่าวถ้อยคำ แสดงเหตุผลและเงื่อนไข (บรรทัดที่ 7 และ 8) อ้างการทำศัลยกรรมตกแต่งหน้าในสังคมเกาหลี (บรรทัดที่ 8, 10, 14 และ 16) และอ้างความคิดเห็นของผู้ชายเกาหลี (บรรทัดที่ 18 และ 20) เพื่อโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยคำถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งของตน

ตัวอย่างที่ 2

1) T4: พ่อแม่จะไม่ชอบ (.) ให้ผู้หญิงผู้ชายอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน มันไม่ดี (✓) อะ เป็นความเชื่ออย่างหนึ่ง

2) ->K4: แต่หลาย ๆ คน eh: มี เยอะมาก ที่ eh:: หย่า³ หลัง eh:: หลังจากแต่งงาน ใช่ไหมคะ

3) T4: ค่ะ

4) ->K4: คิดันคิดว่า ก่อนแต่งงาน eh: อันนี้เป็นโอกาสที่รู้ว่าคนนี้เป็นคนไหน [คนใด]

5) T4: [อืม ๆ (✓)]

6) ->K4: จิง eh: อันนี้เป็นโอกาสที่ ที่: ไม่หย่าหลัง

นักศึกษาเกาหลีในตัวอย่างที่ 2 ข้างต้นแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนาโดยอ้างปัญหาทางสังคมที่มีต้นเหตุจากการแต่งงาน (บรรทัดที่ 2 และ 6) จากนั้นอ้างประโยชน์ของการอยู่ก่อนแต่ง (บรรทัดที่ 4 และ 6) เพื่อโน้มน้าวใจคู่สนทนาให้เชื่อหรือคล้อยคำถ้อยคำของตนที่เห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนา

5.1.2 กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง

กลวิธีทางภาษาอีกชนิดหนึ่งที่นักศึกษาเกาหลีนิยมใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแสดงความคิดเห็นภาษาไทยคือ กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งที่

³ ที่จริง คำที่ถูกต้องควรเป็น “หย่า” ในภาษาไทย แต่เป็นการออกเสียงผิดของนักศึกษาชาวเกาหลี ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นการใช้ภาษาจริง ผู้วิจัยจึงไม่แก้ไขให้ถูกต้องตามหลักภาษา แต่แสดงไว้ตามที่นักศึกษาเกาหลีออกเสียงจริง

อาจทำให้เกิดการเผชิญหน้าในการสนทนา ผลการวิเคราะห์พบว่า กลวิธีลดน้ำหนัก ความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งแบ่งย่อยออกเป็น 3 กลวิธีย่อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง การใช้ถ้อยคำซึ่งแสดงความลังเล ความสงสัยและกำลังจะกล่าวแย้ง และการแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันบางส่วน

ตัวอย่างที่ 3

- 1) T5: ก็ ถ้าเป็นเรื่องศัลยกรรมก็ (.) ยอมรับค่ะ ยอมรับได้
- 2) K5: ใช่
- 3) T5: เพราะว่าอาจจะแบบ (.) ปรับบุคลิกภาพของคนนั้นให้ดูดีขึ้น เพื่อจะได้แบบ (.) ใช้ประจำวันได้มากขึ้น=
- 4) T5: =จากการศัลยกรรม อะไรประมาณนี้ค่ะ
- 5) ->K5: eh: แต่: พอลอยใส่นิดหน่อยแตกต่างกัน เพราะว่า ถ้า: ศัลยกรรมมักเกินไป
- 6) T5: [ใช่]
- 7) ->K5: [ah] พอลอยใส่ก็ยอมรับ (.) ถ้าคนได้ศัลยกรรมนิดหน่อย (.) แต่ถ้าศัลยกรรมมากเกินไป
อาจจะ=
- 8) K5: =ปัญหาเยอะ [เพราะว่า]
- 9) T5: [อาจจะเป็นอันตรายได้]
- 10) K5: ah ah ใช่ ๆ

จากตัวอย่างที่ 3 ข้างต้น เห็นได้ว่า นักศึกษาเกาหลีเลือกใช้กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของกลุ่มสนทนา กล่าวคือ นักศึกษาเกาหลีกล่าวถ้อยคำแสดงความเห็นส่วนบุคคล (บรรทัดที่ 5) ถ้อยคำแสดงปริมาณน้อย (บรรทัดที่ 5) แสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันบางส่วน (บรรทัดที่ 7) และถ้อยคำแสดงการคาดคะเน (บรรทัดที่ 7) เพื่อช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของกลุ่มสนทนา

ตัวอย่างที่ 4

- 1) K3: สนับสนุนชุดแบบนักศึกษา (.) ใช่ไหมคะ
- 2) T3: อ้อ สนับสนุนค่ะ เพราะว่าชุดนักศึกษาทำให้ (.) ไม่แบ่งชนชั้นว่า เราเป็นคนรวยหรือคนจน (.)=

- 3) T3: =ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันหมด (.) แล้วก็แบ่งแยกชนชั้น [ด้วยคะ]
- 4) ->K3: [um:] eh: ฝันปฏิเสธ (.) นิดหน่อย เพราะว่า ในเกาหลี ฝัน: eh ไม่ ฝัน: ชุด (0.5) eh: ฝันใส่ชุด=
- 5) ->K3: =ธรรมดา ๆ และ ในเมืองไทย (.) ฝัน: ต้องใส่ชุดนักศึกษาแบบนักศึกษา (.hss) ฝันคิดว่า=
- 6) K3: =ในเกาหลีสะดวกกว่า (hhh)
- 7) T3: อ้อ
- 8) K3: เพราะว่า eh: um: อากาศ (0.5) ทุกวันอากาศไม่(.) ไม่เหมือนไม่เหมือนกัน(.) แล้วก็อยาก (0.5) eh:=
- 9) ->K3: =อยาก อยากใส่ อยากใส่ eh ชุดนี้ หรือชุดนี้ อยากเลือก eh: แล้วก็ eh (.hss) นักศึกษาต้อง: (0.5) =
- 10) K3: =ต้องมีเสื้อ เสื้อมีเสื้อ (.) ชุด

นักศึกษาเกาหลีในตัวอย่างที่ 4 กล่าวถ้อยคำแสดงปริมาณน้อย (บรรทัดที่ 4) ถ้อยคำซึ่งแสดงความลังเล ความสงสัยและกำลังจะกล่าวแย้ง (บรรทัดที่ 5 และ 9) และกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล (บรรทัดที่ 5) การเลือกใช้กลวิธีเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนา

ตัวอย่างที่ 5

- 1) K2: โอเค แล้วก็ (.) เรื่องที่สุดท้าย um: อยู่ อยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน
- 2) K2: (0.5) ((มองหน้าคู่สนทนา))
- 3) T2: ไม่เห็นด้วย
- 4) ->K2: um ไม่เห็นด้วย um ที่จริงสัมผัสด้วย (.) เห็นด้วย เห็นด้วย (0.5) เห็นด้วยก็ (.) ไม่เห็นด้วย มี=
- 5) T2: =สองอย่าง
- 6) ->K2: ใช่ มีสองอย่าง แต่คิดว่าเห็นด้วย (.) ใหญ่กว่าของความคิดเห็นของสัมผัส (.hss) เพราะว่า=
- 7) K2: = um:: ผู้ใหญ่ ปกติ ผู้ใหญ่ไม่ชอบที่อยู่: อยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน

ตัวอย่างที่ 5 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเกาหลีแสดงจุดยืนที่อยู่ตรงกันข้ามกับจุดยืนของคู่สนทนา แล้วเลือกใช้กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งจุดยืนของคู่สนทนาโดยแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันบางส่วน (บรรทัดที่ 4 และ 6) กล่าวถ้อยคำแสดงปริมาณมาก (บรรทัดที่ 6)

ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล (บรรทัดที่ 6) และถ้อยคำซึ่งแสดงความลังเล ความสงสัยและกำลังจะกล่าวแย้ง (บรรทัดที่ 6)

5.1.3 กลวิธีตรงไปตรงมา

นอกจากกลวิธีโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคัดลอกตามและกลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแล้ว นักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ยังเลือกใช้กลวิธีตรงไปตรงมาในการแสดงความเห็นแย้งภาษาไทย กลวิธีตรงไปตรงมาในที่นี้หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้คู่สนทนาเข้าใจเจตนาที่เห็นแย้ง ไม่เห็นด้วย หรืออยู่ตรงกันข้ามอย่างตรงไปตรงมา ไม่สามารถตีความไปอย่างอื่นได้ กลวิธีตรงไปตรงมาแบ่งย่อยออกเป็น 3 กลวิธีย่อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย การใช้ถ้อยคำแสดงทัศนคติด้านลบ และการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่จำเป็น

ตัวอย่างที่ 6

- 1) K8: คิดอย่างไร
- 2) T8: เฉยๆ อ่า หมายถึง (0.5) ให้ใส่ก็ได้เหมือน เวลาไปสอบก็ต้องใส่ ปกติเขาไม่ใส่ ...
- 3) T8: ก็เลย (.) ไม่มายด์เท่าไร
- 4) ->K8: (0.5) ฉันไม่เห็นด้วย
- 5) T8: ทำไมอะ
- 6) K8: ah:(/) ไม่สะดวก เพราะว่า (.) ที่ไทยอากาศร้อนมาก::(/)
- 7) T8: ใช่ ๆ [ๆ]
- 8) K8: [จิ้ง] อยากใส่ชุดสั้นๆ หรือ=
- 9) T8: =เสื้อกล้าม

นักศึกษาในตัวอย่างที่ 6 กล่าวแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาโดยใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธ (บรรทัดที่ 4)

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา แสดงให้เห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีแสดงความเห็นแย้งในบริบทภาษาไทยซึ่งมีใช้ภาษาแม่ นั้น นักศึกษาเกาหลีมีการถ่ายโอนของลักษณะการใช้ภาษาหรือหลักการปฏิสัมพันธ์จากภาษาและวัฒนธรรมแม่ซึ่งจะกล่าวต่อไป

5.2 การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาแม่ของนักศึกษาเกาหลี

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาพบลักษณะบางประการในการแสดงความเห็นแย้งในบริบทภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีได้รับอิทธิพลมาจากความรู้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของภาษาแม่หรือการที่นักศึกษาเกาหลีมีการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาแม่มาสู่การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย

5.2.1 การถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติ

การถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติหมายถึงการถ่ายโอนของความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติจากภาษาแม่ไปยังการใช้ภาษาที่ 2 (Kasper, 1992) ความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติหมายถึงรูปภาษา (linguistic form) ที่ใช้เพื่อแสดงวัจนกรรม (communicative acts) และสื่อความหมายด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal meaning) ในบริบทสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง (Kecskes, 2012, p. 600-601) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักศึกษาแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของกลุ่มสนทนาในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นภาษาไทยมีการถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1) การใช้ถ้อยคำที่แสดงว่าเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงว่า เป็นความคิดเห็นของผู้พูดเท่านั้นและผู้ฟังอาจจะมีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้โดยใช้รูปภาษา “ฉันคิดว่า...” ร่วมกับดัชนีปริจเฉท (discourse marker) ที่นำเสนอ มุมมองที่ขัดแย้งหรือตรงกันข้าม ได้แก่ คำว่า “แต่” ซึ่งปรากฏนำหน้ารูปภาษาดังกล่าวเพื่อประกอบกลวิธีแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย

การแสดงความเห็นแย้งโดยใช้ถ้อยคำ: “แต่ฉันคิดว่า...” ซึ่งพบทุกบทสนทนาเป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่มีการถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติจากการใช้ถ้อยคำว่า *Geunde (Greonde) nan...rago seanggakhand* หรือ *Geunde (Greonde) nae saenggakeun...ida* ‘แต่ฉันคิดว่า... หรือ แต่ความคิดของฉันคือว่า...’ จากภาษาเกาหลีมาสู่การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย รูปแบบการใช้ถ้อยคำนี้เป็นพจนวัตร (conversational routine) ในการสนทนาภาษาเกาหลีที่มีทำหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อสื่อเจตนาแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ สืบเกิดได้จากสัมภาษณ์แบบย้อนหลัง เช่น นักศึกษาคนที่ 1 ระบุว่า “เป็นถ้อยคำที่คนเกาหลีใช้ปกติเมื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในภาษาเกาหลี” นอกจากนี้แล้วรูปแบบดังกล่าวยังช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำอ่อนลงได้ด้วยเมื่อต้องการแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของกลุ่มสนทนา ซึ่งนักศึกษาเกาหลีคนที่ 4 ระบุว่า “เหตุผลที่เลือกใช้ถ้อยคำนี้ก็เพราะว่าแต่ละคนมีความคิดไม่เหมือนกัน กลุ่มสนทนาอาจจะคิดอย่างอื่นก็ได้ จึงไม่อยากบังคับให้กลุ่มสนทนาต้องคิดตามฉัน”

รูปภาพแสดงความเห็นแย้ง “แต่ฉันคิดว่า...” ซึ่งถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติที่มาจาก การใช้ถ้อยคำว่า *Geunde (Greonde) nan...rago seanggakhae* หรือ *Geunde (Greonde) nae saenggakeun....* ‘แต่ฉันคิดว่า... หรือ แต่ความคิดของฉันคือว่า’ ในภาษาเกาหลีนั้นถือว่าเป็น การถ่ายโอนด้านบวก เจ้าของภาษาทุกคนประเมินความเหมาะสมของกลวิธีแสดงความเห็นแย้งโดยใช้ ถ้อยคำดังกล่าวในด้านบวก กล่าวคือ เช่นเดียวกันกับที่นักศึกษาเกาหลีแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลเมื่อ กล่าวแย้งข้อคิดเห็นคู่สนทนา คนไทยก็มักจะแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลประกอบกับคำว่า “แต่” ใน วัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาเกาหลีดังกล่าว ในงานวิจัยครั้งนี้จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการสื่อสารกับคนไทย

2) การใช้ถ้อยคำที่แสดงปริมาณน้อย

จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา พบว่า นักศึกษาเกาหลีเมื่อแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของ คู่สนทนาในบริบทภาษาไทย มีความต้องการที่จะลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งโดย เลือกใช้รูปภาษาที่แสดงปริมาณน้อย ได้แก่ คำว่า “นิดหน่อย” ร่วมกับถ้อยคำอื่น ๆ ที่ใช้เพื่อแสดงความเห็น แย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนา เช่นคำว่า “แตกต่างกัน” (ตัวอย่างที่ 3) และ “ปฏิเสธ” (ตัวอย่างที่ 4)

กลวิธีแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นคู่สนทนาในภาษาไทยของนักศึกษาโดยเลือกใช้รูปภาษาที่ แสดงปริมาณน้อย “นิดหน่อย” เป็นการถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติจากแบบแผนการใช้คำว่า *com* ‘หน่อย/ นิดหน่อย’ ในภาษาเกาหลีเพื่อช่วยลดน้ำหนักความรุนแรง (mitigation) ของถ้อยคำที่มีความเสี่ยงที่จะเผชิญหน้ากันได้ (Park, 2011) เนื่องจากแสดงว่าเป็นความคิดเห็นแย้งข้อคิดเห็นของ คู่สนทนาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งนักศึกษาเกาหลีที่เลือกใช้รูปภาษาที่แสดงปริมาณน้อย “นิดหน่อย” ใน การแสดงความเห็นแย้งจากตัวอย่างที่ 3 ระบุว่า “ต้องการใช้แบบคำว่า *com* ในภาษาเกาหลี คำนี้มี ความหมายตรงกับคำว่า “นิดหน่อย” ในภาษาไทย ดิฉันใช้ถ้อยคำนี้ก็เพราะอยากจะแสดงความคิดเห็นที่ แตกต่างกันอย่างนุ่มนวล ถ้าไม่ใช่ถ้อยคำนี้รู้สึกว่าเป็นการตัดสินอย่างเด็ดขาด”

การใช้รูปภาษาที่แสดงปริมาณน้อย “นิดหน่อย” ในการแสดงความเห็นแย้งภาษาไทยของ นักศึกษาเกาหลีถือว่าเป็นการถ่ายโอนด้านบวก ซึ่งเห็นได้จากการที่เจ้าของภาษาประเมินความเหมาะสม กลวิธีแสดงความเห็นแย้งโดยใช้ถ้อยคำแสดงปริมาณน้อย “นิดหน่อย” ว่า บริบทที่ใช้ถ้อยคำนั้นดีความได้ ไม่ยากนัก อีกทั้งคนไทยเองก็มีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาเกาหลีดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อการสื่อสารกับ คนไทยในงานวิจัยครั้งนี้

3) การนิยมนำคำซึ่งแสดงความลังเล ความสงสัยและกำลังจะกล่าวแย้ง

นอกจากรูปภาพที่เป็นวัจนภาษาดังกล่าวแล้ว ยังมีรูปภาพที่เป็นอวัจนภาษา (paralinguistic) ที่ถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติจากแบบแผนของการใช้ภาษาแม่มาสู่การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย ถึงแม้ว่ารูปภาพดังกล่าวนี้นักศึกษาเกาหลีใช้ในการแสดงความเห็นแย้งโดยไม่รู้ตัว แต่เป็นลีลาการสื่อสาร (communicative style) ชนิดหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในปฏิสัมพันธ์และมีความแตกต่างออกไปแต่ละวัฒนธรรม (Spencer-Oatey, 2008, p. 28-31)

มิลเลอร์ (Miller, 2008) ชี้ให้เห็นว่า ชาวญี่ปุ่นมักจะใช้เสียงเสียดแทรก (inbreathed fricative) ซึ่งเป็นดัชนีแสดงความลังเล (hesitation marker) เมื่อกล่าวประเมินค่าด้านลบ ในทำนองเดียวกันกับชาวญี่ปุ่นที่มิลเลอร์กล่าว ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาเกาหลี 7 คนมีการใช้เสียงเสียดแทรกก่อนแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนาเพื่อแสดงความลังเล ความสงสัยและกำลังจะกล่าวแย้ง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การใช้เสียงเสียดแทรกของนักศึกษาเกาหลีมีหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งเห็นได้จากที่นักศึกษาเกาหลีใช้เสียงเสียดแทรกก่อนกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล (ตัวอย่างที่ 4) และที่นักศึกษาเกาหลีใช้เสียงเสียดแทรกก่อนกล่าวเหตุผลที่เห็นแย้ง (ตัวอย่างที่ 5)

เจ้าของภาษาทุกคนระบุว่า โดยปกติคนไทยไม่ใช้เสียงเสียดแทรกดังกล่าว แม้ว่าคนไทยบางคนอาจจะรู้สึกแปลก แต่ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาสื่อสารกับคนไทย เพราะน่าจะรับรู้เพียงความแตกต่างทางภาษาเท่านั้น ดังนั้น กลวิธีแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยโดยใช้เสียงเสียดแทรกของนักศึกษาเกาหลีที่ถ่ายโอนมาจากลีลาการสื่อสารของภาษาแม่ไม่นับถือว่าเป็นการถ่ายโอนด้านลบ

สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งจากผลการวิเคราะห์การถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติครั้งนี้คือ ทั้ง 3 ประการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลักการที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น (consideration for others' feelings) เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนาในภาษาไทย ซึ่งจะกล่าวในข้อต่อไป

5.2.2 การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคม

การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคม หมายถึงการถ่ายโอนของความรู้เกี่ยวกับวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคมจากภาษาแม่ไปยังการใช้ภาษาเป้าหมาย (Kasper, 1992) และความรู้เกี่ยวกับวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคมหมายถึงหลักการหรือกฎที่มีพื้นฐานจากวัฒนธรรม (culturally-based principles) ที่อยู่เบื้องหลังการแสดงและการตีความการกระทำทางภาษา (Zegarac & Pennington, 2008, p. 155) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักศึกษาแสดงความเห็นแย้งข้อคิดเห็นของคู่สนทนามีการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคมคือหลักการที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น (consideration for others' feelings)

งานวิจัยด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และการจัดการข้ามวัฒนธรรมหลายชิ้น (Yum, 1988; Miyahara et al., 1988; Yu, 2003; Gannon, 2009; Jeon, 2011) ชี้ให้เห็นว่า ผู้พูดภาษาเกาหลี ยึดมั่นถือมั่นในหลักการปฏิสัมพันธ์ที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นตามขนบทางสังคมวัฒนธรรมเกาหลี ทั้งนี้ สะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมทางภาษาเพื่อคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม เช่น การรักษาหน้าของผู้อื่น (preserve another's face) การแสดงความเคารพต่อผู้อื่น (deference to others) การป้องกันมิให้เกิดความลำบากใจ (prevent the embarrassment) การหลีกเลี่ยงการบังคับผู้ฟัง (avoiding imposition to the hearer) เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์ทหวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีแสดงให้เห็นถึงการถ่ายโอนหลักการที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นในวัฒนธรรมเกาหลีมาสู่การแสดงความคิดเห็นในบริบทภาษาไทยอย่างชัดเจน ทั้งนี้ สังเกตได้จากการเลือกใช้ทหวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความคิดเห็นทั้งหลายที่ได้พบจำนวน 54 คำ คิดเป็นร้อยละ 41.2 ในขณะที่การเลือกใช้ทหวิธีตรงไปตรงมาเพียง 22 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 16.7 และเห็นได้จากตัวอย่าง 3 - 5 ที่ได้แสดงให้เห็นในข้อ 2.1 นอกจากนี้แล้ว จากการสัมภาษณ์นักศึกษาเกาหลีที่เลือกใช้ทหวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำแสดงความคิดเห็นนั้นยืนยันว่า เหตุผลที่เลือกใช้ทหวิธีนั้นเป็นเพราะไม่ประสงค์จะบังคับคู่สนทนาและต้องการจะแสดงความสุภาพ

การถ่ายโอนของหลักการที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นจากวัฒนธรรมเกาหลีมาสู่การแสดงความคิดเห็นในการสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีถือว่าการถ่ายโอนด้านบวก เนื่องจากเจ้าของภาษาทุกคนประเมินเห็นพ้องกันว่า เป็นพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมตามค่านิยมสังคมไทย จึงตีความได้ไม่ยาก รวมทั้งทำให้การสื่อสารกับคนไทยสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ในงานวิจัยครั้งนี้ การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ทั้งสองมุมมองที่พบนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไทยและเกาหลี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันก็คือ การเน้นความกลมเกลียวกัน (harmony) ในสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกหรือมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (interdependent construal of self) (Markus & Kitayama, 1991)

6. สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทหวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นภาษาไทยกับนักศึกษาไทย และอธิบายการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาแม่มาสู่การแสดงความคิดเห็นในภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีดังกล่าว ข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ การสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นในภาษาไทยระหว่างนักศึกษาเกาหลีที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 และนักศึกษาไทย 10 คู่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใส่ชุดนักศึกษา

คล้ายกรรมการตกแต่งหน้า และการอยู่ก่อนแต่งแตกต่างกัน ส่วนแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา นอกจากนี้ผู้วิจัยนำวิธีสัมภาษณ์แบบย้อนหลังและการประเมินในเชิงอภิวจนปฏิบัติศาสตร์มาใช้ร่วมกันเพื่อเข้าถึงความรู้ทางวัจนปฏิบัติของผู้พูดภาษาที่ 2 และเจ้าของภาษา

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาเกาหลีใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งมี 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคล้อยตาม กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงถ้อยคำ แสดงความเห็นแย้ง และกลวิธีตรงไปตรงมา กลวิธีแสดงความเห็นแย้งของนักศึกษาเกาหลีดังกล่าว พบว่ามีการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาแม่ทั้งสองมุมมอง การถ่ายโอนเชิงภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติจากภาษาแม่ ได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่แสดงว่าเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล การใช้ถ้อยคำที่แสดงปริมาณน้อย และการใช้ถ้อยคำซึ่งแสดงความลังเล ความสงสัยและกำลังจะกล่าวแย้ง ส่วนการถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์สังคมนั้น ได้แก่ หลักการที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ทั้งนี้ จากการประเมินในเชิงอภิวจนปฏิบัติศาสตร์จากมุมมองของเจ้าของภาษาแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าเจ้าของภาษาได้สังเกตข้อที่แตกต่างออกไปจากการใช้ภาษาไทยได้บ้าง แต่เจ้าของภาษาทุกคนรับรู้ว่าจะมีความแตกต่างทางภาษา การถ่ายโอนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์สองมุมมองที่พบในการวิจัยนี้จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการสื่อสารกับคนไทย

ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยที่ผ่านมาที่สรุปว่า ความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ไม่ศึกษาข้อมูลเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรม แต่ศึกษาข้อมูลจากภาษาหนึ่งมาเปรียบเทียบกับอีกภาษาหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงควรศึกษาการใช้ภาษาจริงจาก การปฏิสัมพันธ์หรือการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง

ผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในการพัฒนาความรู้และความสามารถทางวัจนปฏิบัติของผู้เรียนชาวเกาหลีที่เรียนภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนมีการสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในแง่ของความรู้เกี่ยวกับรูปภาษาที่ใช้สื่อเจตนาและแง่ของความรู้เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้รูปภาษาดังกล่าวตามบรรทัดฐานของสังคมวัฒนธรรมไทย

7. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการถอดอักษร

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ Jefferson (1984 อ้างใน Kim, 2015) สัญลักษณ์ที่ใช้ มีดังนี้

[] แสดงการพูดทับซ้อนกัน (overlapping utterances)

= แสดงการพูดติดกัน (contiguous utterances)

(0.5) แสดงความเงียบครึ่งหนึ่ง (silence represented in half of a second)

(.) แสดงการหยุดระหว่างพูด (micro-pause)

- / แสดงการทำนองเสียงสูงขึ้น (rising intonation)
- : แสดงการลากเสียง (sound stretch)
- (hhh) แสดงอาการหัวเราะ (laughter)
- (.hss) แสดงการใช้เสียงเสียดแทรก (inbreathed fricative)
- (()) แสดงคำอธิบายของผู้ถอด (transcriber's remarks)

เอกสารอ้างอิง

- Beebe, L. and Takahashi, T. (1989). Sociolinguistic Variation in Face-Threatening Speech Acts: Chastisement and Disagreement in Eisenstein, M (Ed.). *The Dynamic Interlanguage: Empirical Studies in Second Language Variation*. New York: Plenum.
- Brown, P. and Levinson, S. (1987). *Politeness: Some Universal in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gannon, M. J. (2009). *Understanding Global Cultures: Metaphorical Journeys Through 31 Nations, Cluster of Nations, Continents, and Diversity*. 5th ed. London: SAGE Publication.
- Jeon, J. M. (2011). A Study on Conversation Strategies for Disagreement Speech Act. *Korean Language Research*, (29), 325-353.
- Kakava, C. (2002). Opposition in Modern Greek Discourse: Cultural and Contextual Constraints. *Journal of Pragmatics*, (34), 1537-1568.
- Kasper, G. (1992). Pragmatic Transfer. *Second Language Research*, (8), 203-231.
- Kasper, G. and Dahl, M. (1991). Research Methods in Interlanguage Pragmatics. *Studies in Second Language Acquisition*, (13), 215-247.
- Kasper, G. (2008). Data Collection in Pragmatics Research in Spencer-Oatey, H. (Ed.). *Culturally Speaking: Culture, Communication and Politeness Theory*. 2nd ed. London: Continuum.
- Kasper, G. and Blum-Kulka, S. (1993). Interlanguage Pragmatics: An Introduction in Kasper, G. and Blum-Kulka, S. (Eds.). *Interlanguage Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.

- Kasper, G. and Schmidt, R. (1996). Developmental Issues in Interlanguage Pragmatics. *Studies in Second Language Acquisition*, (18), 149-169.
- Kecskes, I. (2012). Sociopragmatics and Cross-Cultural and Intercultural Studies in Allan, K. and Jaszczolt, K. M. (Eds.). *The Cambridge Handbook of Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kim, M. S. (2015). Stancetaking in the Face of Incongruity in Korean. *Journal of Pragmatics*, (83), 57-72.
- Kraft, B. and Geluykens, R. (2007). Defining Cross-Cultural and Interlanguage Pragmatics. Kraft, B. and Geluykens, R. (Eds.). *Cross-Cultural Pragmatics and Interlanguage English*. München: LINCIM.
- Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological Review*, (98), 224-253.
- Malamed, L. H. (2010). Disagreement: How to Disagree Agreeably in Martínez-Flor, A. and Usó-Juan, E. (Eds.). *Speech Act Performance: Theoretical, Empirical and Methodological Issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Miller, L. (2008). Negative Assessment in Japanese-American Workplace Interaction in Spencer-Oatey, H. (Ed.). *Culturally Speaking: Culture, Communication and Politeness Theory*. 2nd ed. London: Continuum.
- Miyahara, A., Kim, M. S., Shin, H. C., and Yoon, K. (1988). Conflict Resolution Styles Among "Collectivist" Cultures: A Comparison Between Japanese and Koreans. *International Journal of Intercultural Relations*, (22), 505-525.
- Park, H. S. (2011). Discourse Marker *com* in the interlanguage of Chinese learners of L2 Korean. *Korean Journal of the Applied Linguistics*, (27), 29-52.
- Rees-Miller, J. (2000). Power, Severity, and Context in Disagreement. *Journal of Pragmatics*, (32), 1087-1111.
- Schiffrin, D. (1984). Jewish Argument as Sociability. *Language in Society*, (13), 311-355.
- Searle, J. R. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Sifianou, M. (2012). Disagreements, Face and Politeness. *Journal of Pragmatics*, (44), 1554-1564.
- Spencer-Oatey, H. (2008). Face, (Im)Politeness and Rapport in Spencer-Oatey, H. (Ed.). *Culturally Speaking: Culture, Communication and Politeness Theory*. 2nd ed. London: Continuum.
- Yu, K. A. (2003). Characteristics of Korean Politeness: Imposition is Not Always a Face Threatening Act. *Discourse and Cognition*, (10), 137-163.
- Yum, J. O. (1988). The Impact of Confucianism on Interpersonal Relationships and Communication Patterns in East Asia. *Communication Monographs*, (55), 374-388.
- Žegarac, V. and Pennington, M. C. (2008). Pragmatic Transfer in Spencer-Oatey, H. (Ed.). *Culturally Speaking: Culture, Communication and Politeness Theory*. 2nd ed. London: Continuum.